

Streszczenie

Rozprawa doktorska *Continuidades, tensiones y rupturas en las representaciones de género. Una lectura a la obra narrativa de Elena Aldunate* [Kontynuacje, napięcia i przełomy w reprezentacji płci kulturowej. Analiza prozy Eleny Aldunate] wychodzi od wypracowanych przez socjokrytykę założeń, według których tekst literacki wpisuje się w szeroko pojęty dyskurs społeczny. Praktyki dyskursywne odpowiadają za kształtowanie postaw, wartości, granic tego, co niewyraźne, oraz samej podmiotowości w wyniku świadomych i nieświadomych procesów kulturowych. W ramach założeń przyjętych w pracy, zapis rzeczywistości zakodowany w twórczości chilijskiej autorki Eleny Aldunate (1925-2005) to wytwór konkretnej kultury i konkretnych praktyk dyskursywnych. Literaturę Aldunate, podobnie jak inne formy artystycznego wyrazu, cechują dialogiczne i dynamiczne związki z dyskursem i leżącą u jego podstawy ideologią.

Korpus rozprawy stanowi twórczość literacka Eleny Aldunate przeznaczona dla dorosłych czytelników: *Candia* (1950), *María y el mar* (1953), *Ventana adentro* (1961), *Juana y la cibernética* (1963), *Del cosmos las quieren vírgenes* (1977), *Francisca y el otro* (1981) oraz *El molino y la sangre* (1993). Projekt badawczy wynika z przekonania o konieczności sproblematyzowania zarówno tekstów literackich Aldunate, jak i społecznego obrazu samej pisarki. Celem pracy jest bowiem analiza i dekonstrukcja mitów związanych z jej twórczością i społecznym obrazem, zakodowanych w chilijskim imaginariusium społecznym i krytyce literackiej. Innymi słowy, badanie twórczości Aldunate i jej recepcji zmierza do zakwestionowania powszechnych, dotyczących pisarki przeświadczeń, które wydawały się niekwestionowalne. W powszechnej opinii Aldunate była feministką marginalizowaną w środowisku kulturowo-literackim, a charakter jej twórczości – destrukcyjny i buntowniczy – w dużej mierze stanowił wynik tej rzekomej marginalizacji. Ten zespół przekonań, który zaczął przybierać na sile wkrótce po śmierci pisarki, do tej pory nie został zakwestionowany przez chilijską krytykę literacką. Podążając śladem wyznaczonym przez socjokrytykę i teorię feministyczną, rozprawa demaskuje rzekomą marginalizację Aldunate, konfrontując ów mit z liczbą jej publikacji, wsparciem udzielanym pisarce przez wydawnictwa, a także

jej częstą obecnością w gazetach i czasopiśmie o dużej renomie oraz pochlebnymi recenzjami jej powieści.

Za sprawą przyjęcia założeń socjokrytycznych, celem rozprawy jest również refleksja nad narracjami tożsamościowymi, zapisanymi w twórczości Aldunate, i określenie ich specyfiki w ramach literatury chilijskiej. Wysiłki badawcze koncentrują się na analizie dyskursu, ideologii, wartości i sądów zakodowanych w jej twórczości, ze szczególnym uwzględnieniem kategorii płci kulturowej i konstrukcji tożsamości. W kulturze zachodniej takie pojęcia jak „kobiecość” czy „kobieta” zostały przypisane do obszaru afektywnego i do sfery prywatnej. Analiza dyskursu miłosnego dominującego w powieściach Aldunate bada ów wymiar afektywny w kontekście dynamiki władzy, wzbogacając odczytania analizowanej prozy o konteksty teoretyczne, społeczno-kulturowe i polityczne. Przeprowadzone w rozprawie badania ukazują, że twórczość Aldunate charakteryzuje często konserwatywny i antifeministyczny, wręcz reakcyjny światopogląd. Niemniej w niektórych tekstach, przede wszystkim w *Ventana adentro* (1961) czy *Juana y la cibernética* (1963), można odnaleźć wrażliwość feministyczną, której ślady dostrzegamy również w pozostałych dziełach.